

برکات و اعمال ماه ربیع الاول

ربیع الاول، سومین ماه سال هجری قمری است. ربیع از ماده «ربع» و معنای اصلی این ماده به عدد چهار بازمی‌گردد ...

ربیع الاول، سومین ماه سال هجری قمری است. ربیع از ماده «ربع» و معنای اصلی این ماده به عدد چهار بازمی‌گردد و عرب به فصل بهار که یک چهارم سال است، ربیع گفته است. از آنجا که ماه ربیع الاول و ربیع الآخر در آغاز این فصل جای گرفته اند به نام این فصل موسوم شده اند. مسعودی می نویسد: سالی که این نامگذاری انجام شده مقارن با فصل بهار بوده است.

ماه محرم و صفر را پشت سر گذاشتیم با اندوه و اشک و ناله، اشک ریختیم و دل تازه کردیم و با یاد ابا عبدالله الحسین(ع) و معرفت کسب کردیم، اکنون وقت آن است که در این بهار به یمن رویش دوباره مان سجده شکر به جای آوریم و این بهار را قدر بدانیم و بندگی کنیم.

این ماه در بین شیعیان به ماه شادی و سرور معروف است. میلاد پیامبر اکرم(ص)، امام صادق(ع) و آغاز امامت حضرت مهدی(عج) در این ماه واقع شده اند.

به گزارش ایسنا، میرزا جواد آقا ملکی تبریزی در کتاب المراقبات می نویسد: " این ماه همان گونه که از اسم آن پیداست بهار ماه ها است، به جهت اینکه آثار رحمت خداوند در آن هویداست. در این ماه، ذخایر برکات خداوند و نورهای زیبایی او بر زمین فرود آمده است. زیرا میلاد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در این ماه است و می توان ادعا کرد از اول آفرینش زمین، رحمتی مانند آن بر زمین فرود نیامده است زیرا برتری این رحمت بر سایر رحمت های الهی مانند برتری رسول خدا بر سایر مخلوقات است. "

ماه ربیع الاول آمیخته با خاطره غم انگیزی چون شهادت امام حسن عسکری(ع) و مطابق روایت معروف، ماه میلاد مبارک پیامبر گرامی اسلام(ص) و امام صادق(ع)، هجرت پیامبر اکرم(ص) از مکه به مدینه، آغاز امامت پربرکت حضرت بقیة الله(عج) و ماه رخداد واقعه عظیم «لیلة المبیت» است.

اعمال و وقایع رخ داده در ماه ربیع الاول به عنوان سومین ماه قمری؛ شب اول:

این شب به نام «لیلة المبیت» مزین است، در این شب یک حادثه مهم تاریخی واقع شد و آن این که در سال سیزدهم بعثت، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از مکه به قصد هجرت به سوی مدینه، از شهر خارج شد و در «غار ثور» پنهان شد و امیر مؤمنان علی(علیه السلام) برای اغفال دشمنان، فداکارانه در بستر رسول خدا(صلی الله علیه و آله) خوابید. آیه شریفه «وَ مِنْ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ؛ بعضی از مردم (با ایمان و فداکار) جان خود را در برابر خشنودی خدا می فروشند و خداوند نسبت به بندگان مهربان است» (۱) در حق آن حضرت نازل شد. (۲) سال هجرت رسول خدا(صلی الله علیه و آله) مبدأ تاریخ مسلمانان است و تحوّل عظیم در جهان اسلام روی داد. ۱- روزه گرفتن به شکرانه سلامتی پیامبر اعظم و امیرمومنان از گزند کفار و مشرکان در اول ربیع الاول.

۲- خواندن زیارت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) در این روز.

روزه، که برای آن فضیلت بسیار نقل شده است، از جمله در روایاتی از ائمه معصومین(علیهم السلام) آمده است: کسی که روز هفده ربیع را روزه بدارد، خداوند برای او ثواب روزه یکسال را مقرر می فرماید. روز هشتم:

در روز هشتم ربیع الاول، سال ۲۰۶، شهادت امام حسن عسکری(علیه السلام) طبق روایتی واقع شده است و از همان روز، امامت حضرت صاحب الزمان، حجة بن الحسن - عجل الله تعالی فرجه الشریف - آغاز شد. (۳) در این روز شایسته است زیارت امام حسن عسکری علیه السلام خوانده شود.

و البته بسیاری معتقدند روز نهم ربیع، آغاز امامت آقا امام زمان (عج) است بین روز هشتم و نهم ربیع بین محدثان اختلاف است. ما قول مشهور را آورده ایم، و اینگونه نیست که فردای روز شهادت امام یازدهم آغاز امامت امام دوازدهم باشد بلکه توأم با شهادت یک امام آغاز امامت امام بعدی است چرا که امامت ایشان از قبل مشخص بوده است.

روز دهم :

روز ازدواج رسول خدا(صلی الله علیه و آله) با حضرت خدیجه کبری(علیها السلام) است.

روز دوازدهم:

این روز مطابق نظر مرحوم شیخ کلینی و مسعودی و همچنین مشهور میان اهل سنت، روز ولادت با سعادت نبی مکرم اسلام(صلی الله علیه و آله) است. (۵)

همچنین در این روز، رسول خدا(صلی الله علیه وآله) بعد از ۱۲ روز که مسیر راه میان مکه و مدینه را پیمود وارد مدینه شدند. (۶) و نیز روز انقراض دولت بنی مروان در سال ۱۳۲ است. (۷) روز چهاردهم:

در سال ۶۴ در چنین روزی، یزید بن معاویه به هلاکت رسید. (۸) وی پس از سه سال و نه ماه خلافت که همراه با جنایات عظیمی بود که مهمترین آن واقعه کربلا و شهادت ابی عبدالله الحسین(علیه السلام) و یارانش است در سن سی و هفت سالگی در منطقه «حوران» زندگی ننگینش به پایان رسید جنازه اش را در دمشق دفن کردند ولی اکنون اثری از او نیست. (۹) شب هفدهم:

طبق روایات مشهور شیعه، شب ولادت حضرت خاتم الانبیا، رسول معظم اسلام(صلی الله علیه وآله) است و شب بسیار مبارکی است. (۱۰)

۱) غسل به نیت روز هفدهم ربیع الاول. (فلاح السائل، صفحه ۶۱)
۲) روزه: که برای آن فضیلت بسیار نقل شده است، از جمله در روایاتی از ائمه معصومین(علیهم السلام) آمده است: کسی که روز هفده ربیع را روزه بدارد، خداوند برای او ثواب روزه یکسال را مقرر می فرماید. (اقبال، صفحه ۶۰۳)
۳) دادن صدقه، احسان نمودن و خوشحال کردن مومنان و به زیارت مشاهد مشرفه رفتن.
۴) زیارت رسول خدا(صلی الله علیه وآله) از دور و نزدیک در روایتی از آن حضرت آمده است: هر کس بعد از وفات من، قبرم را زیارت کند مانند کسی است که به هنگام حیاتم به سوی من هجرت کرده باشد، اگر نمی توانید مرا از نزدیک زیارت کنید، از همان راه دور به سوی من سلام بفرستید (که به من می رسد).
۵) زیارت امیر مومنان علی(علیه السلام) نیز در این روز مستحب است با همان زیارتی که امام صادق(علیه السلام) در چنین روزی کنار ضریح شریف آن حضرت(علیه السلام) وی را زیارت کرد. (این زیارت در بخش زیارات، مفاتیح آمده است).
۶) تکریم، تعظیم و بزرگداشت این روز بسیار بجاست، مرحوم «سید بن طاووس»، در اقبال، در تکریم و تعظیم این روز به خاطر ولادت شخص اول عالم امکان و سرور همه ممکنات حضرت نبی اکرم (صلی الله علیه وآله) سفارش بسیار کرده است.

همچنین یکسال قبل از هجرت رسول خدا(صلی الله علیه وآله)، در چنین شبی معراج آن حضرت صورت گرفت. روز هفدهم:

همان گونه که گفتیم مشهور میان علمای امامیه آن است که روز هفدهم ربیع الاول، روز ولادت با سعادت رسول خدا حضرت محمد بن عبدالله(ص) است و معروف آن است که ولادتش در مکه معظمه، واقع شده است و زمان ولادتش هنگام طلوع فجر، روز جمعه، سنه عام الفیل بوده است. (۱۱)
همچنین در چنین روزی در سال ۸۳ هجری قمری، ولادت امام صادق(علیه السلام) واقع شده است و از این جهت نیز بر اهمیت این روز افزوده شده است. (۱۲)

پی نوشت ها :

۱. سوره بقره، آیه ۲۰۷.
۲. اقبال الاعمال، صفحه ۵۹۲ و تفسیر نمونه، جلد ۲، صفحه ۷۸.
۳. کافی، جلد ۱، صفحه ۵۰۳.
۴. اقبال، صفحه ۵۹۹.
۵. زاد المعاد، صفحه ۴۱۲.
۶. اقبال، صفحه ۵۹۹ و کامل ابن اثیر، جلد ۲، صفحه ۷ (حوادث سال اول هجرت).
۷. مصباح المتهجد، صفحه ۷۹۱.
۸. اقبال، صفحه ۶۰۱ (سید بن طاووس، در همین کتاب از شیخ مفید، استحباب روزه در این روز را به خاطر هلاکت یزید نقل کرده است).
۹. تمهة المنتهی، صفحه ۶۴.
۱۰. مصباح المتهجد، صفحه ۷۹۱ و اقبال، صفحه ۶۰۳.
۱۱. مصباح المتهجد، صفحه ۷۹۱ و اقبال، صفحه ۶۰۳.
۱۲. بحارالانوار، جلد ۴۷، صفحه ۱، حدیث ۲.